

Petar Milanović-Trapo
KORIZMENE HOMILIJE

427
Služba Božja 4 | 06.

Prva korizmena nedjelja
KUŠNJE I VJERNOST BOGU

Ušli smo u sveto korizmeno vrijeme. I odmah se pitamo što trebamo učiniti u ovoj Korizmi? Mnogi očekuju konkretne upute biskupa i svećenika. Iz vrha Crkve dolaze različiti prijedlozi. Međutim, postoji prijedlog koji uključuje sve ostale i koji nas vodi u srce Korizme; riječ je o obraćenju. Riječ je o tome kako Boga staviti na prvo mjesto i iznad svega.

«...I ne uvedi nas u napast», govorimo svaki put kada recitiramo 'Oče naš'. Često to izgovaramo bez razmišljanja. Kad bismo više pazili na ono što govorimo, možda bismo ostali iznenađeni tim riječima. Čini se da od Boga tražimo da «nas ne kuša». Ali sv. Jakov u svojoj poslanici daje nam sigurnost da «Bog ne može biti kušan zlom niti ikoga kušati na zlo» (1,13). Kušnja ne dolazi od Boga; možda dolazi od đavla, od «protivnika» čovjeka, kako kaže Biblija.

Riječi «ne uvedi nas u napast» u stvari znače: «Učini da ne upadnemo u napast». Od Boga se ne traži da nas oslobodi od svake napasti, jer je to nemoguće u konkretnoj zemaljskoj stvarnosti. Sve dok Božja očitost ostaje prikrivena i sakrivena našim očima, kušnja je na neki način povezana sa samom vjerom; toliko da vjeru bez kušnje nije moguće zamisliti. Ima svih vrsta kušnji, ima ih toliko koliko ima u životnim prilikama u kojima mislimo, govorimo i djelujemo na različite načine.

Iza svake posebne kušnje postoji jedna temeljna kušnja: traženje vlastitog ostvarenja u zemaljskim stvarima zaboravljajući na Boga. A to u stvari znači «nemati vjere», ne uzdati se u Boga,

nego radije se pouzdati u konkretne stvari koje su neposredne i dodirljive: novac, uživanje, uspjeh, prestiž, vlast... Ima nas koji smo spremni «prodati dušu đavlu», kako se kaže, kako bi imali neke stvari, slično onome što kaže današnje evanđelje u kojemu đavao predlaže Isusu da mu dadne sva bogatstva i vlast u svijetu ako bi mu se poklonio.

Kušnja nije grijeh. Grijeh je prepustiti se kušnji. Također je i Isus bio kušan, jer je s nama u svemu «podijelio naše ljudsko stanje» (IV. Euharistijska molitva). Isus nije popustio kušnji: niti onoj da «kuša Boga», da ga provocira i da ga iskušava tražeći od njega gotovo znakove i čudesa (usp. treću kušnju).

428

Svi mi ispovijedamo da smo kršćani. Sveti Pavao bi rekao: «ispovijedamo ustima da je Isus Gospodin» (usp. 2 čitanje). Problem je: je li zaista vjerujemo – «sa srcem» - u ono evanđelje koje ispovijedamo riječima, i u one istine koje govorimo u Vjeronanju i u Očenašu. Takva dosljednost nije ni za koga laka. Upravo zato sv. Pavao govori o životu vjere kao o «borbi» (usp. 1 Tim 6,12). Prava i konkretna vjera ne raste niti zrije bez iskušenja i borbi. Zato nas je Isus učio da molimo svaki dan Boga Oca da ne dopusti da nas pobjede kušnje, poznavajući našu slabost i krhkost. Možda je najgora kušnja ona o kojoj rijetko mislimo: da nemamo nikakvih kušnji i da se uopće ne pitamo o dosljednosti našeg života po evanđelju.

Korizma je poziv da otkrijemo svoju osobnu i zajedničku povijest danas kao povijest spasenja koja dolazi od Isusa Krista: samo on može dati apsolutni smisao i spasonosnu vrijednost našoj svakidašnjoj povijesti. Kao put spasenja i vjere, naša Korizma, dakle, bit će dobra ako nam pomogne da otkrijemo Isusa Krista kao jedinog našeg Spasitelja.

Druga korizmena nedjelja

POSLUŠATI ISUSA

Evanđeoski odlomak ove nedjelje govori nam o tome da se je Bog objavio i da je prisutan u Isusu Kristu. On je živi i osobni „susret“ između Boga i naše povijesti. Dakle, ne trebamo izići iz povijesti da bismo susreli Boga niti zamišljati kakve su misli i ponašanje Božje, jer je Isusa Krista lice Božje, slika Boga nevidljivoga. Isus je posljednja, konačna i završena objava Boga; ali je također i potpuno i savršeno ostvarenje ljudske slobode.

Naša vjernost i obraćenje Bogu ne mogu biti nego vjernost i obraćenje Isusu Kristu.

Ponekad se dogodi u životu da ne znamo što nam je činiti da bismo dobro činili, da ne znamo koju odluku preuzeti nasuprot određenim problemima. Koji put se nađe osoba od povjerenja koja više od nas zna i koja nam može pomoći s dobrim savjetom: „Pogledaj: ako mene slušaš, učini ovako“. Drugi put se naprotiv dogodi da slušamo suprotna mišljenja: „Slušaj me, učini ovako...“ ili pak: „Ne, poslušaj me, učini to...“ Sve dok se radi o savjetima koji se tiču nekih malih i beznačajnih svakodnevnih stvari, ne trebamo biti previše zabrinuti. Ali, kad su, na primjer, u igri velike i sudbonosne odluke? Kad se radi o našoj budućnosti i budućnosti naše djece? Ili kad se radi o teškim političkim odlukama? Kad je u igri čitav naš život?

Najvažniji izraz iz današnjih čitanja jest ona riječ koja „izlazi iz oblaka“ na brdu preobraženja. Riječ koja dolazi od Boga, koja se tiče Isusa, i koja nije upućena samo Petru, Ivanu i Jakovu, nego svima nama: „Ovo je Sin moj, Izabranik! Njega slušajte!“.

Kada ove nedjelje čitamo te stranice koje govore o Abrahamu, Isusu i apostolima, Mojsiju i Iliji, to nije zbog same formalnosti ili zbog samog vjerskog znanja. One se čitaju jer se nas tiču. Jer ovi događaji i osobe čine dio povijesti kojoj i mi pripadamo. Bog je sklopio prijateljski savez s Abrahamom – model i simbol svih vjernika i s njim je učinio ritualnu zakletvu. Bog je govorio mnogo puta i na različite načine u starim vremenima preko proroka. Ali je svoju odlučujuću riječ izrekao u Isusu, svome Sinu; onomu koji je ljudima objavio pravi cilj života i put koji vodi k njemu. Ovaj cilj jest sudjelovanje u istoj slavi uskrslog Isusa (usp. 2 čitanje). Put je onaj kojim je Isus išao i koji prolazi kroz patnju i smrt, s velikim pouzdanjem u Boga.

U prizoru preobraženja Isus predstavlja, ako se tako može reći, svoju vjerodostojnost: sa svjedočanstvom Mojsije i Ilije (“Zakon“ i „Proroke“), tj. čitavi Stari zavjet) i s izričitom riječi Oca koji poziva da ga slušamo.

Poslušati Isusa znači dati mu za pravo. Pa i onda kada nam kaže stvari koje nisu tako očite; a i onda kada kaže različite stvari od onih koje svi govore; i onda kada poziva da ga se odvažno slijedi na životnom putu. U društvu u kojemu živimo zvone toliki različiti glasovi koji govore o tome kako se bolje postaviti u životu: pisci, filozofi, političari, propaganda, televizija... Koga slušati i poslušati? One koji kažu: „Misli na sebe i ne brine se

za druge“; ili Isusu koji kaže: „Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe“? One koji kažu: „U ovom svijetu novac je sve“; ili Isusu koji kaže: „Ne možete služiti Bogu i novcu“! One koji kažu: „Sa smrću sve završava“; ili Isusu koji kaže: „Tko vjeruje u mene, ako i umre, živjet će“! Koga želimo slušati? Koga zapravo slušamo u našem svakidašnjem životu

Treća korizmena nedjelja
POZIV NA OBRAĆENJE

U svakomu od nas postoji osrednjost i bijeda, ali također i želja za dobrom i za nečim višim. Nažalost, naše želje i naše nesposobnosti da ih postignemo ponekad nas uvede u iskušenje da se zatvorimo u sebe same, u egoizam, u samodostatnost. To je kušnja koja nas uvjerava da smo samodovoljni (autonomni). I upravo je to ono što proizvodi toliko nezadovoljstva i nasilja.

Korizma nas poziva na odlučan „zaokret“ u našem životu, da se obratimo Bogu osloboditelju, Bogu strpljivome i milosrdnome kojega nam je Isus objavio. U ovoj nedjelji, Isus se predstavlja kao naša sigurnost, naša istina, naš život.

Obraćenje o kojemu govori Isus ima dva lica: s jedne strane znači odbaciti ideju da poslije grijeha slijedi kazna i da nije moguć oprost; s druge strane znači priznati da nam Isus daruje zadnju i konačnu mogućnost da „donesemo rod“, ili da ostvarimo svoj život. Isus dolazi da nas izliječi od predrasuda da nema mjesta oprostima koji obnavlja i preporuča; on odbacuje svaki povijesni determinizam, koji se očituje u izreci: tko pogriješi, plaća. Isus daje alternativu: tko pogriješi nije zatočenik vlastitog čina, on se može obnoviti i promijeniti. Bogu nudi mogućnost novog početka.

Nažalost, način razmišljanja po kojemu se životne nevolje i bolesti vide kao Božja kazna dosta je raširen među kršćanima, iako Isus izričito odbacuje takav način razmišljanja. Nitko nema pravo misliti kako su osobe, obitelji, države koji su pogođeni patnjama više od drugih, grešniji od drugih pred Bogom. Moglo bi biti također suprotno. Svaka nesreća, svaka šteta, svaka smrt – pa ako nas ne pogađaju izravno – jest upozorenje i izazov za razmišljanje. Poziv na solidarnost sa svim žrtvama zla u svijetu (glad, ratovi, potresi...); provokacija protiv ravnodušnosti i lažnih životnih sigurnosti (idola).

Htjeli mi to priznati ili ne, naša situacija u svijetu uvijek je upitna. I naš život. Kada bismo živjeli i sto godina, nitko ne smije odbaciti od sebe činjenicu smrti. Trebamo biti realisti i gledati stvari pred sobom onakve kakve jesu, ako ne želimo staviti u pitanje rezultat našega života. U ovoj perspektivi današnje nas evanđelje poziva na obraćenje. Ovaj je poziv toliko snažan i neodgodiv da gotovo postaje prijetnja („Ako se ne obratite, svi će te propasti na isti način“), kako bi izrazio hitnost i neophodnost obraćenja.

Obraćenje na koje nas poziva evanđelje sastoji se najprije u tome da upoznamo istinitu stvarnost Božju: Bog nije neko anonimno i indiferentno „najviše biće“, nego „Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljevič“; Bog čije se „ime“ (tko je on zaista) ne može izreći ljudskim riječima, nego želi biti upoznat kao prijatelj ljudi; Bog koji je „vidio nevolju naroda svoga i sišao je da ga oslobodi“ (usp. prvo čitanje).

Nije lako prihvatiti ideju Boga koji dolazi ne promatra svijet s distance nego ulazi u ljudsku povijest. Ako priznajemo da Bog sudjeluje i da je prisutan u ljudskom životu i u povijesti, da se je konačno objavio u Isusu Kristu, tada ne možemo živjeti „kao da Boga nema“. „Obratiti se“ znači „okrenuti se prema Bogu“, tj. imati uvijek u vidu stvarnost Božju kao prvi/posljednji oslonac svih naših razmišljanja i naših odluka. To znači tražiti ono što je istinito, ono što je pravedno, ono što je dobro i što se slaže s Božjom voljom više nego s našim osobnim nahodanjima, često vrlo suženima i sebičnima. U protivnom, ozbiljno se riskira „izgubiti se“ u životu na najradikalniji način: izgubiti sebe samoga, nauditi svom životu, unatoč svim eventualnim „uspjesima“ u ovom svijetu.

Četvrta korizmena nedjelja

TKO MOŽE OBNOVITI NAŠ ŽIVOT?

U nama postoji želja za obnovom. Umorni smo od sivila i monotonije tolikih naših dana koji su uvijek isti, od mediokriteta i od gotovo beznačajnosti, od beskorisnosti – barem prividno – našega života. Željeli bismo biti bolji, svježiji, obnovljeniji. Ali gdje naći snagu za obnovu? Tko nam može pomoći da napravimo odlučni kvalitetni skok i promjenu u našem životu?

U prispodobi o izgubljenom sinu opisuje se ponašanje starijega sin: on je osjećao da je njegov otac nepravedan prema njemu. Možda se i mi osjećamo bliži stavu i razmišljanju starijeg sina nego njegova mlađeg brata. Mi smo, uglavnom, dobri ljudi, nismo stvarali velike probleme. I osjećamo se nelagodno kad mislimo da bi se jednog dana našli u Nebu zajedno s nekim osobama koje su na ovome svijetu živjeli komotno, nisu se brinuli niti za vjeru niti za zakon, i napravili su toliko loših stvari... I zatim su se u nekom trenutku života, možda posljednjem, „pokajali“ i Bog im je sve to oprostio. Onda, dakle, zaključimo površno, kao da nije važno što smo se trudili biti poštene, što smo vršili Božje zapovijedi i naše kršćanske dužnosti. Bog i onako oprašta... Gotovo osjećamo pravo kritizirati dobrog Boga jer je previše milosrdan (s drugima) a nije dovoljno pravedan (s nama). Kao da je Božje milosrđe prema drugima nama učinilo nepravdu (koju nismo zaslužili). I više nas interesira Božja pravednost, jer nemamo potrebu za njegovim milosrđem...

Ako u sebi više manje ovako razmišljamo, znači da još nismo razumjeli evanđelje, nismo pogodili pravo značenje „dobre vijesti“ koju je Isus donio. Isus nas uvijek prvi ljubi i njegova ljubav prema nama jest apsolutno besplatna: ne ovisi o našim zaslugama, nego im prethodi. I kao otac ili majka koji se više brinu za djecu koja imaju veće probleme, tako se i Bog više brine o ljudima koji su daleko od njega, jer onaj koji živi daleko od Boga, kao izgubljeni sin “bijaše mrtav”.

Ako je istina da mi živimo u poslušnosti prema njegovim zapovijedima i ne činimo zlo, naša je vjernost mnogo više Božja milost nego naša zasluga; to nam ne daje nikakvo pravo da sudimo druge, da sudimo bilo koga. Ovo je radosna vijest evanđelja: u Kristu Isusu Bog je „pomirio sa sobom“ čitavi svijet (usp. drugo čitanje). Možemo biti sigurni: Bog nikada ne uskraćuje svoje prijateljstvo.

Bog doduše gleda na „ono što je tko učinio“, ali uzima u obzir i našu nesavršenost i lutanja, jer zna kako mnogo toga u životu pojedinca ovisi o primljenom odgoju, o osobama koje susreću, o poteškoćama, o prilikama, o proživljenim iskustvima... Bog uvijek gleda u srce ljudi, na iskrenost s kojom ga se traži, pa makar to bilo i na konfuzan način.

Kad se neka osoba – koja je možda mnogo griješila u životu – okreće prema Bogu s nostalgijom nekog dobra u kojega se više usuđuje nadati jer se osjeća kao zatvorenik u svijetu zla,

nesposobnom vjerovati, nesposobnom ljubiti. Bog joj ne broji "prijašnje grijeh", ne kaže: najprije plati! On nikada nikoga ne prisiljava, nego je njegova ljubav toliko velika da preoblikuje iznutra onoga koji se odluči da traži Boga. Ako je istina da ljubimo Boga, njegova radost treba postati također i naša radost.

Peta korizmena nedjelja

BIJEDA I MILOSRĐE

Komentirajući Isusov susret s preljubnicom, pismoznanci i farizeji poslije nego su pogođeni riječju Isusovom odlazili jedan po jedan, sv. Augustin zapaža: „Ostali su samo njih dvoje: bijeda i milosrđe“. Bijeda. Zaista je grijeh velika bijeda, nesreća. Isus ne sumnja u istinitost tužbe. Žena uhvaćena u preljubu ne misli negirati niti se braniti. Kao prošle nedjelje u prisposobi o izgubljenom sinu, kao sada, ne više u prisposobi, nego u govoru o jednoj činjenici, stavljeni smo pred tvrdu činjenicu grijeha.

Vremena su se promijenila: danas više nema opasnosti da žena preljubnica bude kamenovana na javnom trgu. Mnogo je lakše izrugati kolegu i prijatelja koji bi se ozbiljno usudio govoriti o bračnoj nevjernosti... I više se ne kaže „preljub“: nego se kaže „odnos“ ili „avantura“.

„Ali ni Isus nije osudio preljubnicu!“, možda će netko primijetiti. Sigurno. Ipak joj nije rekao: „Idi: drugi put budu malo opreznija...“; rekao joj je: „Idi i odsada više nemoj griješiti“. Na ovoj stranici Evanđelja ne tražimo niti minimum opravdanja od bilo kakvog moralnog dopuštenja. Inače bismo sličili „pismoznancima i farizejima“ iz današnjeg Evanđelja mnogo više nego mislimo, iako se nalazimo na suprotnoj strani.

U današnje vrijeme više se ne upotrebljava kamenovanje; ali naše riječi znaju biti poput stijena kojima druge kamenujemo... Time se, naravno, ne niječe dužnost savjesti prijaviti nepravde, pronevjere i skandale, posebno u javnim poslovima. Ali ovdje se misli na onu svakodnevnu zloradost – od seoskih ogovaranja pa sve do medijskih blaćenja o polemika između političkih stanaka za dnevno-političke ciljeve.

„Tko je od vas bez grijeha...“. Teoretski samo onaj koji je potpuno pravedan mogao bi imati pravo uprijeti prstom u drugoga, u činu osude. U evanđeoskoj sceni, paradoksalno, suprotno se događa: jedini bez grijeha šuti i gleda u zemlju...

Možemo biti „čisti“ naspram ljudskih zakona, ali nitko nije bez grijeha pred Bogom: „Ako kažemo da smo bez grijeha, varamo sami sebe i u nama nema istine“ (1Iv 1,8). Ali sud Božji – onaj Isusov – dok osuđuje grijeh spašava grešnika pozivajući ga na obraćenje: „Idi i ne griješi više“.

Božje oprostjenje nije indiferentnost ili suživot sa zlom, nego oslobađanje čovjeka od težine vlastitih akcija, od ropstva vlastite prošlosti, da bi se moglo poći novim putem, da bi se mogla zamisliti vlastita budućnost s novim kriterijima života, evanđeoskim vrednotama. Ljudska pravda može učiniti da se izdrži kazna za počinjena nedjela: teško može učiniti više od toga. Božje oprostjenje je, naprotiv, sposobno iznutra promijeniti one koji ga prihvaćaju iskrenim srcem.

Pred Isusom, naprotiv, ne postoje očajni i bezizlazni slučajevi; i s druge strane, nasuprot njegovom evanđelju nitko nije „već dostigao savršenost“. „Idi i ne griješi više“: to je riječ Kristova koja neprestano odzvanja u sakramentu pomirenja, kada, priznajući svoje grijehe – tj. svaki vid svoga života koji nije sukladan Isusovu naučavanju – povjeravamo se s punim pouzdanjem njegovom milosrđu, želeći zaista postati vjerniji evanđelju. Tada naša „ispovijed“ postaje konkretni znak ove iskrenosti; i svećenikovo „odrešenje“ postaje konkretni znak Božjeg opraštanja.